

DOMOLJUB.

Slovenskemu ljudstvu v pouk in zabavo.

Izhaja kot priloga „SLOVENCU“ vsak prvi in tretji četrtek meseca. Ako je ta dan praznik, izide „DOMOLJUB“ dan poprej. Cena mu je 80 kr. za celo leto; 40 kr. za pol leta. Naročniki „Slovenca“ ga dobivajo zaštopnj. — Spisi in dopisi naj se pošiljajo: Uredniku „DOMOLJUBA“ Ljubljana Trnovo; naročnina in inserati pa opravištvu v semenških ulicah št. 2. — Naznanilo stane 8 kr. za dvostopno petit-vrsto, če se tiska enkrat; 12 kr., če se tiska dvakrat, in 15 kr., če se tiska trikrat. Večkratno tiskanje je še veliko ceneje.

Štev. 18.

V Ljubljani, 19. septembra 1889.

Letnik II.

Okrajne bolniške blagajnice.

Cesar je 30. marca l. 1888 potrdil zakon, po katerem se morajo delavci zavarovati za slučaj kake bolezni. Minister je kmalu na to nižjim oblastnijam pojasnil in naročil, da naj se to zavarovanje kmalu vresniči s pomočjo bolniških blagajnic. Zato se sedaj povsod snujejo take blagajnice. Na podlagi te postave in teh določil sestavila so se tudi za Ljubljano pravila okrajne bolniške blagajnice ljubljanske.

To blagajnico vodi in nadzoruje mestni magistrat in začela je svoje delovanje dne 1. avgusta tega leta in sicer v „stari kresiji“ v Špitalskih ulicah. Delodajalcev je blizo 600, delavcev pa, ki so dolžni zavarovati se, že kakih 2670.

Da se bolniška blagajnica preskrbi s potrebnim denarjem, treba je delodajalcem po postavnih določilih vsaki mesec naprej vplačevati v blagajnico določeni znesek denarja. In sicer so gledé vplačil delavci razdeljeni v pet vrst, kakor je namreč njih dnevni zaslužek večji ali manjši.

Odmerjeni so v prvo vrsto:

Mladostni delavci, (vajenci, učenci), kateri se uče dela, ki torej od gospodarja ne dobivajo nobenega ali pa le prav majhno plačilo; tem se vračuni, kakor da bi zaslužili na dan 40 kr.,

v drugo vrsto: delavci z 80 kr.,

v tretjo vrsto: „prvi delavci“ z 1 gld.,

v četrto vrsto: mladoletne pomožne delavke s 30 kr.,

v peto vrsto: delavke s 50 kr.

Od tega določenega zaslužka vplačujejo v blagajnico delavci po 2 kr. in gospodar 1 kr. od goldinarja.

Ako ima torej delavec na dan 1 gld., ima na teden 6 gld., torej vplača on od teh 6 gld. (po

2 kr. od 1 gld.) 12 kr. vsaki teden v bolniško blagajno, gospodar pa 6 kr. Ako ima delavka 50 kr. na dan, vplača sama 6 kr., gospodar pa ali tisti, ki ji daje delo, 3 kr. itd. Delavec torej z 1 gld. na dan plača celo leto v blagajnico 6 gld. 24 kr., delavka s 50 kr. na dan vplača za celo leto 3 gld. 12 kr., delodajalec pa polovico manj za delavca.

V kake namene pa se bo porabil ta denar v bolniški blagajnici?

Gotovo je, da bo nekaj denarja treba za opravilnike, ki blagajnice oskrbujejo, a vsega le ne bodo „požrli“, kakor so se delavci hudovali, ko so nekaj slišali o tem vplačevanju in stvari niso razumeli, ampak denar se bo vestno porabil za pomoč delavcem v bolezni. Delavci sami in vsi, ki imajo z delavci v bolezni opraviti, vedó iz izkušnje, da si delavci sploh za čas bolezni le malo ali celo nič ne oskrbó; da torej trpé v bolezni veliko revščino, da ne morejo poklicati zdravnika, ne plačati zdravil, še manj pa skrbeti za družino. — Ako torej bolezen zajame delavca, bo imel po tej postavi gotovo pomoč v bolezni iz bolniške blagajnice in sicer bo dobival v bolezni 60 odstotkov od svojega dnevnega zaslužka in to ne le za delavnike, ampak tudi za nedeljo. Ako bi torej obolel delavec, ki ima na dan 1 gld., dobival bi vsaki dan (tudi za nedeljo) v bolezni po 60 kr. torej bi dobil na teden 4 gld. 20 kr. Gotovo lepa pomoč za čas bolezni.

Do te podpore ima bolni delavec pravico za 20 tednov; matere novorojencev dobivajo podporo za štiri tedne; pogrebščine plača blagajnica 20krat toliko, kakor je dnevni zaslužek.

Da se ti nameni toliko ložje dosežejo, skrbeti je gospodarjem in delodajalcem, da vsacega delavca,

ki ga vzamejo v delo, precej zglasé kader vstopi, in tudi kader izstopi, zakaj ako bi tudi precej prvi dan zbolel, ko je zapisan v blagajnico kot ud, bi precej dobival tedensko podporo. Vsak delavec dobi list s svojim imenom, kjer je tudi zapisan zdravnik, ki v tistem okraju oskrbuje bolne delavce, (v Ljubljani so mesto razdelili na štiri dele in za vsaki del je odločen v ta namen poseben zdravnik). Na tem listku so tudi v kratkem posneta pravila bolniške blagajnice in sicer v slovenskem in pri nas prav po nepotrebnem tudi v nemškem jeziku. Torej bo vsaki delavec o najpotrebnejšem se tudi podučil iz svoje izkaznice. — Pri nas so bili ljudje nevoljni, ko so zvedeli o novih bolniških blagajnicah; kdor pomni, da je bilo veliko novejših naprav zelo dragih, a je bilo od njih malo dobička, ne bo zameril delavcem, ako so nezaupni in se ne vnamajo precej za kako novo napravo. Ako bodo delavci videli in skušali posebno ob času bolezni, kako dobre so take pomožne blagajnice, bodo vanje vplačevali rajši svoje

krajcarje. Skrbeti je torej vodstvom takih blagajnic za varéno gospodarstvo; prav posebno naj ne pozabijo, da bodo prijazni z delavci, ki so tudi ljudje, ki imajo torej tudi pravico, da se z njimi lepo ravna. Ako se bodo blagajnice tako vodile, ne bo se jim treba bati, da bi morale mnogokratov z bobnom hoditi okrog delodajalcev; vsakdo naj izpolni svojo dolžnost, in bolniška blagajnica bo obolelemu delavcu v sili prav zdatna pomoč. — Pomanjkljivosti ima na svetu vsaka stvar, brez njih tudi ni ta nova naprava: skušnja bo čez nekaj let učila, kaj treba popraviti, da bo naprava popolnejša.

Majhen korak k boljšemu so te blagajnice, a vendar kažejo, da modri možje resno mislijo na to, kako bi delavcu, ki ga je brezverska človeška družba vrgla od sebe in zaradi česar je v veliki nevarnosti, da se sama ne razruši, kako bi mu zopet primeren in človeku dostojen prostor odkazali v človeški družbi.

Blagoslov božji spremljaj bolniške blagajnice vsepovsod na korist delavnim in trpečim revežem.

Kaj je novega po svetu?

V *Avstriji* so ta mesec na dnevnem redu velike vojaške vaje; naš cesar se jih je osebno vdeležil od 6. do 9. t. m. v Jaroslavu na Gališkem, od 10. do 14. na severnem Češkem in zadnje dneve na Ogerskem. Cesar izraža povsod svojo zadovoljnost z vojaki in z generali. — Da bi le vojaštvo toliko denarja ne izžmelo iz žepov davkoplačevalcem.

— Cesarski namestnik na *Češkem* baron Kraus je odstopil in na njegovo mesto je stopil grof Thun, rojen Nemeč, ki pa stoji na stališču Staročehov. — Naloga mu je, pomiriti v deželi Čehe in Nemeč, kar se mu pa ne bo posrečilo, dokler se vlada ne postavi na krščansko podlago; le živi krščanski duh bo pomiril sovražne narodnosti, le on

Listek.

Stare gosli.

Meseca oktobra l. 1805 so praznovali v vasi B. posebno slovesnost, o kateri je dolgo časa govorilo vse po vasi in zunaj vasi daleč na okrog. V premožni hiši pri Jurjevcu so imeli praznovati dvojno ženitnino: najstarejši brat se je oženil na dom, mlajši se je hotel mladim umakniti, ter se priženiti na bajtico, v kateri je živelo pošteno, če tudi revno dekle. Bilo je že vse pripravljeno za ženitnino, kar vzamejo mlajšega sina med vojake in ravno na dan ženitnine moral je od doma. Čudno je bilo svatom pri srečanju: na eni strani tako vesel dogodek, na drugi strani tako žalosten.

Lepo je zasijalo solnce upanja in sreče mlajšemu sinu Juriju, a že na vse zgodaj se je stemnilo nebo in naš novinec je šel s težkim srcem od doma; ločiti se mu je bilo od ljubega doma, od skrbne matere in od ljubeče neveste, ter iti v tuj svet, v negotovo prihodnost. Mati in nevesta sta ga

spremile na bližnji kolodvor. Težka je bila tukaj ločitev, a priti je morala; materi se je stožilo za najdražjim sinom, nevesti za blagim ženinom. Zvestobo sta si obljubila ženin in nevesta, da hočeta čakati eden na drugega; še zadnji pozdrav in vlak izgine materi in nevesti izpred oči.

Od tedaj je preteklo nekaj let. Prevzetni svetovni gospodar Napoleon je bil ponižan in premagan in narodi so zopet prosteje dihali, vrgli na stran bojne meče in prijeli za vsakdanja opravila. Tudi vojaki so se vrnili na dom; med njimi je bil tudi naš Jurij. Toda v njegovi domačiji se je mnogo premenilo v tem času; starišev ni več našel živih, le brata je dobil, ki mu pa še nikoli ni bil prijazen, in je med tem postal grd pijanec; zapodil je Jurija od hiše ter ga ni hotel priznati za svojega brata. Ko Jurij hoče od njega meti svojo doto, zakrohota se mu sovražni brat rekoč: „Stariši ti niso nič izgovorili.“

Jurij hiti k svoji nevesti v bajtico, kjer najde še vse pri starem; nevesta je ostala zvesta ter težko čakala, kedaj se vrne; tudi ko je Jurijev brat z

razume besede Gospodove: Ljubi bližnjega kakor sam sebe! — Na *Dunaju* je bil pri volitvi v deželni zbor zopet izvoljen jud dr. Suess; od združenih kristjanov so se ločili ultranemci in brezverci, ki bi najraje imeli, da bi tudi pri nas vladal, pruski Bizmark. — *Ruski* carjevič se je sešel 12. t. m. z nemškimi cesarjem; za carja pa je baje pot iz Peterburga v Berlin predolga; saj dva, tri mesece časniki pripovedujejo, da že hodi, a ga še sedaj niso videli na Nemškem; posebna prijatelja ravno nista Prus in Rus in zato se mu neki nič ne mudi. Iz Ruskega listi donašajo žalostna poročila, kako strahovito ruska vlada pritiska na katoličane, da bi pristopili k razkolnikom. Pravijo, da pošljejo v katoliško vasi razkolnega duhovnika in v posamezne hiše v vasi kozake, ki jih morajo katoliki rediti toliko časa zastonj, dokler ne pristopijo v razkol, po svetu pa trobijo, ta in ta vasi je prestopila v pravoslavje (razkol); take so dejanjske razmere in vendar si celó slovenski listi drznejo pisati, da se katolikom na Ruskem godi najbolje. — Na *Francoskem* imajo dne 22. t. m. volitve v zbornico, za katere vse stranke delujejo silno živahno, posebno brezozirno pa postopa francoska vlada. Učiteljem je kar zaukazala, da morajo njene možé voliti in celó duhovnikom prepovedala, da naj se nikar ne vtikajo v volitve, to se pravi, da ne smejo delati zoper vladne kandidate, sicer so v nevarnosti, da se jim odtegne plača. To je lepa prostost na Francoskem! Ni čuda,

torej, da se zanjo navdušujejo mladočeški dijaki v Pragi in Železnikar v Ljubljani. Živela taka prostost in njeni čestilci!! Le to bi vprašali te modrijane, kako bi se hvalili, ko bi naša vlada na Slovenskem tako postopati začela. — Na *Nemškem* kujejo zopet novo orožno postavo. Mi bi Bizmarku svetovali, da naj vse hiše spremeni v kasarne in naj vsakemu dečku, ki dobi prve hlače, v roko dá tudi puško; potem bo vendar dovolj vojakov in orožnih postav. Na *Angleškem* v Londonu je delo ustavilo blizo 200.000 delavcev. Katoliški škof in kardinal Manning je, kakor se čuje, spravil delodajalce z delavci in od novembra naprej bodo imeli delavci nekoliko boljšo plačo. To je pač lepa zmaga katoliške cerkve na Angleškem. — V *Belgiji* se je dne 6. t. m. zgodila strašna nesreča; v neki tovarni (fabriki) se je vnel smodnik v patronih in tovarnica je šla v zrak in kakih 200 ljudi je v tej nesreči našlo grozno smrt. — Na *Balkanu* se razmere niso bistveno spremenile, Srbi in Bolgari so nekaj ropotali z orožjem, ali prav za prav judovski časnikarji, ki imajo posebno veselje, ako se bratje koljejo med seboj. Koline, mislijo si judje, nam ne odidejo. — Na *Kreti* ponehuje upor, kakor pravijo listi. — V *Sarajevem* so posvetili novo škofijsko cerkev; pri posvečevanju je bilo osem škofov, med njimi tudi ljubljanski; slovesnost, kakor časniki pišejo, bila je silno lepa, celó Turki so se nad njo vzgledovali.

nekim goljufivim pismom raztrosil vest po vasi, da je Jurij padel v vojski, ter s tem stariše premotil, da Juriju niso ob smrti nič dote izgovorili, nevesta ni hotela verjeti ter trdno upala, da vendar le še pride. In tako se je zgodilo. Vesela je bila Marina svojega Jurija. „Če tudi nič nimaš, vendar se bodeva pošteno preživila; on pa, tvoj brat, ki ti je vse požrl z lažmi, on bo, žal, kmalu priberačil tudi v našo bajto.“

Jurij in Marina sta bila srečna mož in žena, revna sicer sta se vendar z marljivim delom pošteno preživljala; a sčasoma je družina zelo narasla, petero otrok je zdravih skakalo okoli matere in večidel so godli le eno pesem, kako strašno da so lačni. Ker dohodki od dela niso zadostovali, sta napravljala od leta do leta na hišico nekaj dolga, tolažila sta se s tem, da otroci kmalu odrasejo, da jim pridno pomagajo pri delu in da tedaj plačata dolgove, ki sta si jih primorana nakopala v slabih časih na glavo.

Ko so peteri otroci zopet dobili novega malega brateca, bila je revščina velika in stiska je priklopala do vrha, ko je bilo treba slabotno dete, ki je kmalu umrlo, pokopati. Tudi najmanjši pogreb namreč velja

nekaj denarja. S težkim srcem gre torej Jurij k grobokopu ter ga prosi, naj izkoplje jamico za njegovega otroka. „Denarja sicer sedaj nimam“, pravi, „vendar zanesite se, da prvi denar, ki ga prisluzim, bo plačilo za vaš trud.“

„No, no“, pravi grobokop, občespoštovan mož, „ni take sile, saj ne gori: če bo kaj, dobro, ako ne, pa tudi; saj treba tudi za nebesa kaj pre-
skrbeti.“

Na to stopi v župnijo k duhovniku, ter ga v strahu prosi, naj bi tudi on za plačilo počakal. Radodarni gospod se nasmeje, ter mu reče: „Le brez skrbi ga prinesite jutri ob osmi uri, takrat imamo že tako pogreb in bomo tudi vašega mrlička blagoslovili.“

Vesel je prišel Jurij domu. „Še so dobri ljudje na svetu“, rekel je svoji ženi, „vse je oskrbljeno na pokopališču in v župniji, le tružice bi bilo še treba za otroka“; tudi desk reven bajtar ni imel pri hiši. Že je hotel iti Jurij k sosedu poprosit ga par desk, ko mu žena reče: „Kaj boš hodil k trdemu sosedu, saj imamo na vrhu stare gosli in zabojček, v katerem

Kaj je novega po Slovenskem?

Iz Šmarce pri Kamniku, 11. avgusta. Ako se peljemo po okrajni cesti iz Mengša v Kamnik, zagleda se gotovo naše oko v prijazno cerkvico, katera stoji na desni strani ceste, po kateri se vozimo. Ali kaj bi se pa tudi ne? Ta cerkvica, v katero se je zagledalo naše oko, stoji na lepo obraščenem holmcu in se nam dozdeva, kakor da bi izmed košatih smrek rasla.

Dasiravno ta cerkvica ni velika, vendar se je že marsikaj znamenitega v njej zgodilo in preuredilo, posebno letos, ko smo bili na praznik „Marijinega rojstva“ ali na „Mali Šmarni“ dan praznovali stotletnico njenega ustanovljenja kot župnijske cerkve.

Pred dvema letoma je bila zunaj vsa prenovljena in pobeljena. Pred kratkim, kakor je bilo že v „Slovincu“ razglašeno, smo dobili tri nove zvonove, katerih mili in lepo doneči glas se daleč na okrog razlega. Sedaj se pa znotraj vsa prenavlja, kakor n. pr. dela se novi lepi tlak, podobe in kipi se snažijo, zid se beli in barva, oltarji se olepšavajo itd. Veliki oltar, prižnica in križev pot se bodo na novo pozlatili. Orglje se bodo popravile.

In za vse to se imamo zahvaliti našemu čast. gospodu župniku, čegar neumorno delovanje za olepšanje hiše božje je hvale in časti vredno.

O letini: Dne 6. julija so se pripodili z velikim vrišem in pišem črni oblaki s pogubonosno točo. Ta nam je razbila kake tri četrt ure na dolgo in kake četrt ure na široko skoraj vse letne pridelke,

gosli leže; ta bo kakor nalašč, da otroka vanj položimo. Ni sicer ravno tako narejen, kakor druge tružice, ali upam, da nam gospod župnik tega ne bo zameril, saj vé, da smo revni ljudje, katerim gre trda tudi za najmanjšo stvar. Stare gosli pa tako niso nič vredne, leže že na vrhu kdo vé koliko let, vsaj mati so mi pripovedovali, da morajo že silno stare biti. Pojdi, pojdi iskat, zaboječek porabimo za otroka, gosli pa za drva.“

Hitro v zaboječek položijo otroka, tružico zabijejo in drugi dan jo nese Jurij na pokopališče. Zvonovi so med tem žalostno peli in jok se je čul iz nasprotnega kota na pokopališču, odrasčeni otroci so jokali za umrlo materjo. Jurij je položil svojega otroka v jamico ter čakal z ženo duhovnika, da tudi njemu grob blagoslovi.

Ko pride župnik k grobu, začudi se, ko vidi v jami namesto tružice zaboječek od goslij.

„Kaj pa to pomeni?“ vpraša župnik Jurija; „to vendar ni primerna posteljica za otroka.“

„Doma imamo pod streho stare gosli“, pravi Jurij, „in menil sem, da bo kar njih zaboječek dober

posebno sočivju in jaremu žitu je veliko škodovala. Prosó, kjer ga ni toča zadela, jako dobro daje. Ajda tudi dosedaj še dobro letino kaže. —r—

Celje. Svetli cesar so pomilostili E. Lahovnik od Šoštanja, ki je bila k smrti obsojena, ker je svojega moža bila s pomočjo mišnice s sveta spravila; sedaj so jej prisodili 18 let hude ječe. — Pri porotnih sodbah, ki so se vršile minolega meseca, bile so na vrsti sledeče osebe: Jurij Gavez je kot občinski predstojnik na Turkovščaku blizu Ptuja za sebe porabil 179 gl. 90 kr. denarja njemu v skrb izročene. Porotniki so ga spoznali krivim uradne nezvestobe. Sodišče ga je vsled tega obsodilo na eno leto s postom poostrene ječe. — Andrej Ljubec, doma s Turkovščaka, se je leta 1877 oženil in prebival v Možkancih. S svojo ženo se je sprl, in to je bilo začetek hudobijam. V Sviboveu blizu Varašdina je s sekiro usmrtil Rózmarića in za to junaštvo so mu v Celji prisodili brezplačno stanovanje in živež v hudej ječi za dve leti. Ko je tukaj doslužil, odšel je v Zagreb po svojo ženo. Na potu domu jej je letos 8. aprila v Varašdinu odgriznil nos. S to prijaznostjo si je zavoljo hudega telesnega poškodovanja zaslužil poldruge leto hude s postom poostrene ječe. Žena, ki je prišla k obravnavi, je imela že drugi nos, oskrbeli so jej ga zdravniki v Gradcu, in ljudje pravijo, da je baje lepši od prvega. — Tesar Gumci iz Slábšinec je v Smólcincih jezen s krepelom po čelu udaril Lovréca, da je prišel ob levo oko. Tesar je zaslužil 18 me-

za otrokovo tružico.“ — „To ne sme biti“, pravi duhovnik, „zemite otroka iz jame, in ti cerkovnik pojdi tje k sosedu mizarju, gotovo ima kako tružico za otroke narejeno, prinesi jo hitro sem, da otroka spodobno pokopljem.“

Duhovnik med tem pogleda zaboječek, vidi na njem stare risarije in ker je bil sam zveden v petju in v glasbi, precej spozna, da v tako starinskem zaboju ne morejo biti shranjene slabe gosli.

Po pogrebu pokliče duhovnik Jurija k sebi: „Ali imate gosli še doma?“ — „Zjutraj so bile še in mislim, da bodo še dobiti, ako jih sedaj ne bode žena porabila za drva, da skuha kosilo.“

„Teci domu“, pravi župnik Juriju, „hitro, teci, da jih ne sežge in prinesi mi jih takoj v župnijo, po zaboju soditi morajo biti precej vredne.“

„No“, pravi Jurij, „z veseljem vam jih prepustim, če je s tem račun za pogreb poravnan.“

„Sedaj pa le pojdi, da ne prideš prepozno domu; ako se ne motim, bo od goslij tudi še za te kaj preostalo“. — Župnik dobi v roke stare gosli, precej spozna njih visoko starinsko vrednost ter se

secev hude s postom poostrene ječe. — Dve obravnavi ste se pa vršili na skrivnem. Naznanilo se je slednjič toliko, da je Jurčak iz Vojnika spoznan za nekrivega, a Obreza od sv. Primoža bo sedel dve leti v hudej ječi, poostrenej s postom, terno in trdim ležiščem.

Koroško. Slovenci na Koroškem so zelo nejevoljni na sedanjo vlado, ker se nič ne ozira na njih opravičene zahteve posebno gledé šol ter jim ne dovoli katoliške, slovenske in šestletne šole. Kako da se godi našim bratom na Koroškem, pojasnjuje časnik „Mir“: V Tinjah je šolski nadzornik Artnak otrokom na koncu šolskega nauka rekel: Otroci, nemško se morate učiti, nemško! Nemško je lepo in imenitno. Slovensko je kmetsko in grdo! — Tako šolski nadzorniki otrokom grdijo njih materni jezik, ono besedo, v kateri jih stariši uče govoriti in v kateri se v cerkvi oznanjuje beseda božja. Prav vpraša „Mir“: Po kateri postavi imajo učitelji in šolski nadzorniki pravico, naš slovenski jezik grditi in zaničevati? — In potem se nekateri čudijo, ako Slovenci niso zadovoljni s sedanjim vladnim gospodarstvom. — V Podklosterski občini so imeli srenjske volitve, pri katerih so zopet zmagali nemški nasprotniki ter vrle Št. Lenartske kmete pritisnili v kót in jim privoščili le enega odbornika, pa še tisti trobi vedno v nemško-liberalni rog. — V Spodnjem Dravbergu so sezidali hišo za ubožce v spomin cesarjeve štiridesetletne vlade; stala je pet tisoč goldinarjev. — V Škofjem dvoru pri Celoveu so imeli šulferajnarji zopet svoje zborovanje; prišli so seveda gospodje iz Celovea, ki

so kmetom pridigali edino zveličalno nemščino. — Profesor Janez Šajnik je izdal v Celoveu „Narodne pesmi koroških Slovencev“; upamo, da, ko jih dobimo, ne bomo med narodnimi našli tuji nerodnih.

V Ricmanjih pri sv. Jožefu, v dan 12. septembra. Mnogi časniki omenjajo kako je trtna rosa (peronospora) Štajarsko, Dolenjsko, Goriško, tržaško okolico, Vipavo, Kras itd. uničila. V Ricmanjih se je tudi v sredi meseca avgusta prikazala, že smo v strahu bili, da nam vse grozdje izkvari, a hvala Večnemu, vsled suhega vetrovnega vremena se je popolnoma ustavila. Grozdje, osobito refoško, izvzemši nižave — doline — prav lepo napreduje, nadjamo se izvrstne kapljice kot leta 1887. Kdor ne veruje, naj se pride osebno prepričati.

Na angeljsko nedeljo je bila prelepa, vesela ne- navadna slovesnost v Dolini, ko je daroval prvo sv. mašo g. Fr. Cvejn, rodom čeh. Bilo je ljudstva, da se je vse trlo. Prepričevalni jedernati govor g. župnika Fr. Kosca o „oblasti duhovnika“ ostane nam vedno v spominu.

V Borštu — v Bržanji dobijo novo pošto postajo. Slava vsem, ki so k temu pripomogli.

Štajarsko. Svetli cesar so podarili 200 gl. podpore za popravljanje cerkve podružnice sv. Barbare v Čadramu. — G. Miha Vošnjak, državni in deželni poslanec, je v podporo ubogim dijakom ali „študentom“ v Celji in v Mariboru daroval 300 gld. — Pisar v baron Hackelbergovej tvornici ali „fabriki“ pri sv. Pavlu v Savinjski dolini se je v Celji predstavil pred sodnikom z naznanilom, da je svojega

čudi, kako je mogoče, da je stvar tako dolgo skrita ostala.

„Kako, da se nikdo ni zmenil za gosli?“ vpraša duhovnik.

„Kdo se méni za staro šaro pod streho“, pravi Jurij.

„No“, pravi župnik, „le veliko take stare šare pri hiši in vi lahko vašo bajtico poderete in bodete na njenem mestu postavili lepo novo hišico. — Ali veste koliko so te gosli vredne? Ali ste zadovoljni, ako vam precej sedaj odštejem zanje sto goldinarjev?“

„Gospod župnik“, pravi Jurij, „vi se gotovo norčujete, to ne more biti; ne sto, tudi s par goldinarji sem zadovoljen, ako imajo gosli res kako vrednost.“

„Tukaj imate petdeset goldinarjev“, pravi duhovnik, „vem, da ste v velikih zadregah; zima je tukaj, torej si nakupite najpotrebnejšega za zimo. Ko gosli prodam, vam bom že tudi drug denar izročil, kar ga bom stržil za gosli; toliko pa vam že danes smem reči, da na ta račun kupite danes za

ženo prav lepo pogačo in tudi bokal vina ji nesite domov, da vam za otrokom še ona ne umrje od jedinščine.“

Jurij ni vedel ali je resnica, ali se mu sanja, ko mu je duhovnik potisnil denar v roke; še le doma je do dobrega spoznal, da je vse resnica, ko sta z ženo sedela pri mizi, na kateri je ležala velika pogača in stal pošten bokal vina — redka gosta v Jurjevi koči. — Tisti dan, ko so odnesli stare gosli izpod strehe, tudi otroci niso več godli svoje skoro vsakdanje pesmi: kako strašno da so lačni.

Minolo je od tedaj kakih štirinajst dnij, ko nekega dne pride župnik sam v Jurjevo hišo ter odšteje revnim ljudem še 1000 (reci: tisoč goldinarjev) za prodane gosli. Dobil je zanje bogatega, v glasbi izurjenega kupca, ki mu je z veseljem za to starinsko dragocenost odštel tisoč goldinarjev. „Bodita poštena“, pravi hvaležnima zakonskima župnik, „kakor sta bila dozdej tudi zanaprej, vzrejujta svoje otroke v strahu božjem, učita jih pridno za delo in poštenje in potem se vama za prihodnost ni bati prevelike revščine, kajti ako vama je pomoglo komaj

gospodarja v treh letih oškodoval za nekoliko tisoč goldinarjev. Taka je pač „liberalna“ zvestoba pri „liberalnih“ gospodih. — Dne 23. julija poskusili so sirote-delavci v Trbovlji s kujanjem si pomagati do boljšega kruha. Vsled tega so orožniki vjeli in zaprli Trinkausa. Delavci-tovariši so zahtevali, naj se vjetnik izpusti. Ker se jim ni vstreglo, razšli so se še-le okoli polnoči. Sedaj so v Celji dva obsodili na 14 dnij, pet na 1 teden, 8 na pet dnij, 25 delavcev na tri dni v ječo s postom poostreno. Kujanje je prenehalo dne 18. m. m. Gospodarji so delavcem vstregli le deloma. Tako tudi že prej na Gornjem Štajarskem. Tam so pa povodom kujanja bili pri okrožnem sodišču v Ljubnem obsojeni: Franc Marič, star 35 let, doma v Studenicah pri Slovenjibistrici, dobil je dva meseca hude ječe, poostrene s postom dvakrat v mesecu; Zefa Korpa tri dni v zapor, ona je 40 let stara in žena, doma iz Dobravca pri Račah; Jože Aškrc na 8 mesecev hude ječe, poostrene z dvakratnim postom v mesecu, doma je od Marijegrada pri Laškemtrgu in 28 let star. Ubogi delavci-trpini usmilijo se vsakemu človeku, kateremu je srce na pravem prostoru. — V Gradcu so 44 let starej potepenki Heleni Letnik od sv. Jakoba pri Mariboru zavoljo tatvine in drugih neslanostij prisodili 15 mesecev hude ječe, vsaki mesec enkrat trdo ležišče, a pozneje še ostane pod policijskim nadzorovanjem. — Janez Bališ v Kasasah pri Žaleu je z nožem zarezal 16krat Palirja, Koprivo pa 12krat, a Zagoženu zlomil je roko. — V Pušencih pri Ormožu pogorel je posestnik Praprotnik, v Kuršencih pri Malinedelji pa Kšela.

teden dnij staro dete s tisoč goldinarji iz velike zadrege, koliko vama bodo še le pomagali pošteno vzgojeni, verni, poslušni in delavni vaši odrasli otroci. Ko sta se hotela oče in mati dostojno zahvaliti župniku, že je ta izginil iz hiše ter vesel hitel domu skušajoč resničnost svetopisemskih besed, da je slajše dajati nego prejemati.

Kdor je par let pozneje prišel v to vās, videl je na mestu stare pol podrte koče pri Jurjevih lepo hišo, ki je pričala, da v njej prebivajo premožni ljudje. Res si je Jurij hitro opomogel z varčnostjo in pridnostjo svojo in svojih otrók, rešil je bratu, ki ga je prišlega od vojakov pognal od hiše, in kateremu so zaradi pijančevanja hoteli vse prodati, hišo in posestvo ter je izročil starejšemu bratovemu sinu. Nič se ni ménil, da ga je brat obrekoval, kader se je upijanil, češ vse mi je požrl, a zdaj mi ne dá groša za pijačo, ker je vedel, da je nehvaležnost plačilo sveta. Na svoja stara leta pa je posebno rad pripovedoval zgodbo o starih goslih ter hvalil Boga, ki mu je po tako čudovitih potih pomogel do blagostanja.

— V 16. številki je „Domoljub“ naštel imena duhovnikov, ki so doma pri sv. Križu blizu Ljutomera. Naš dopisnik nam piše, da je med še živimi tudi č. g. Josip Štuhec, župnik v Ladislavu na Hrvatskem. — Strela ubila je nekega moža v Velenji.

Frankolovo. Na angeljsko nedeljo je krščanska občina ovokrajna slavila stoletnico obstanka farne cerkve. Fara začela se je dne 1. julija 1787, in kot prvi župnik je semkaj prišel Atanzij Lovrencij Šlibar, ta je pred svojim prihodom baje bil menih na Gori-Oljki blizu Velenja. Imenovanec je službo Božjo opravljal v graščinski kapeli, ista je bila posvečena presveti Trojici, a danes ji več ni sluha ne duha. Župnik prebival je v hiši tukajšnjega mlinarja, tudi dotičnega poslopja danes več ni. Novi farniki so od grajskega posestva kupili nekoliko zemljišča za 50 gld. šajna ter so tam začeli staviti cerkev in župnijski dvorec. Cerkevno poslopje dogotovili so leta 1789, o čemur spričuje na oboku zapisana letnica. Šlibar župnikoval je samo jedno leto. Sledil mu je Lavrencij Lisjak, ta je služboval 28 let, namreč od septembra 1788 do avgusta 1816. Temu gospodu je 1791 kot kapelan pomagal Zolja, leta 1816 pa Martin Brajdič. Zadnji je po župnikovej smrti dne 22. avgusta 1816 postal provizor, v službi ga je podpiral kapelan Vanič. Meseca maja 1817 je kot župnik prišel Janez Horvat in pastiroval do majnika 1848. Pri njem so kapelanovali: Janez Gorišek (1831—1833), Avguštin Polšar (1833—1835), Josip Skaza (1835—1842), Anton Dvoršek (1842—1847), toti je letos umrl kot zlatomašnik in župnik pri sv. Vidu poleg Planine, Josip Kotnik (1847). Majnika 1848 je za farnega upravitelja prišel Matija Omrzel in je potem bil župnik do junija 1850. Za totim je službo provizorja nastopil gosp. Martin Sevnik, ta je sedaj zlatomašnik in župnik pri sv. Petru pod ss. Gorami. In meseca septembra istega leta je župnik postal gosp. Tomaž Jeretin, ki se je 1870 preselil na Teharje, kjer še deluje danes kot zlatomašnik in župnik. Za njim je vodstvo fare prevzel sedanji župnik, gospod Blaž Dolinšek. Odkar obstoji fara, bilo je v istej rojeno 3520 oseb, prvi človek bil je krščen dne 13. julija 1787; umrlo je 2739 oseb, prvega mrliča dobili so dne 12. julija 1787. Število prebivalstva se je torej v sto letih pomnožilo za malone 800 oseb. Danes fara šteje nekaj čez 1400 duš. Pred altar je stopilo 705 parov; prva poroka vršila se je dne 6. avgusta 1787. Konečno bodi še pristavljeno samo to, da je ob stoletnici dne 1. septembra letos pri službi Božji procesijo vodil pa pridigal velečast. gosp. Gajšek, duhovni svetovalec in dekan na Dobrni, a slovesno sv. mašo popeval je domači gosp. župnik Dolinšek.

Cerkev in šola.

Začetek šol.

Ta mesec in prihodnji se zopet večinoma začne podučevanje po šolah in šolsko vprašanje, o katerem se je v tekočem letu pri nas v Avstriji potočilo toliko črnila, stopi zopet bolj na površje. Šolstvo sedanje je v Avstriji res velika rana; Slovenci jo čutimo posebno v narodnem oziru. Poglejmo na okoli: V Trstu, na Primorskem, Goriškem, Koroškem, Štajarskem se bodo tudi v tem šolskem letu otroci mučili in podučevali v tujem jim jeziku italijanskem ali nemškem, naučili seveda se ne bodo ničesar, ker ne bodo razumeli učitelja. Celó v Ljubljani je čutiti, da je pritiskanje za nemške šole veliko; seveda nemški šulferajn ima za vporabo morebiti več tisočakov, kakor naša Ciril-Methodova družba goldinarjev. — Vsak pameten človek je zato, da se pri nas, ako je priložno, otroci učé tudi nemški, zakaj kolikor jezikov znaš, toliko ljudi veljaš; toda to moramo odločno zahtevati, da domoljubni duh, da čut in ljubav za Avstrijo in Slovenstvo prevladuje v takih šolah. Da bo v narodnem oziru pri šolah kaj bolje, skrbeti morajo zato naši državni poslanci; vsi Slovenci pa naj s podpiranjem Ciril-Methodove družbe skušajo saj po zmožnosti zaprečiti tujcem pot v naše šole.

Posebno pa imamo Slovenci v verskem oziru gledé šole mnogo željá; verska šola je in bode ostala ena najpoglavitejših zahtev slovenskega naroda; da se zahteva ta morda še ne vresniči tako kmalu, to je skoraj gotovo, a da se čim preje vresniči, za to treba skrbeti zavednim, vernim Slovencem.

Gledé ljubljanskih ljudskih šol izjavimo to-le silno važno željo: Postavni oblasti šolska in cerkvena naj prej ko mogoče določite, **da naj imajo ljudske šole v Ljubljani po vzgladu srednjih šol skupno službo božjo ob nedeljah in zapovedanih praznikih.** —

Kaj pomaga v šoli učiti pet cerkvenih zapovedi, ako pa ne daste otrokom prilike, da bi jih spolnovali?

Žalostna skušnja uči katehete, da je zelo veliko šolskih otrok, ki redno ne obiskujejo nedeljske službe božje; mnogo starišev je v tem oziru zeló zanikrnih in brezskrbnih.

Druga enako važna želja je ta-le: Postavna oblast naj prej ko mogoče določi, da se začne podučevati krščanski nauk v obrtni šoli za rokodelske vajence, ki je v zvezi z realko. Ako se ne motimo, imajo vajenci tri letnike in veliko ur šole na teden, a za **krščanski nauk nobene ure.** Res se sicer za rokodelske vajence podučuje krščanski nauk ob nedeljah pri stolnici in v Trnovem in hvalevredno je, da je ravna-

teljstvo šole „na Grabnu“ od vajenca vselej zahtevalo spričevalo iz krščanskega nauka, predno mu je dalo svedočbo za oproščenje in bo to gotovo storilo tudi v prihodnje; ravnateljstvo ljubljanske realke pa tega ni storilo in zato med vajenci velja pravilo: Kdor hodi v realko v šolo za vajence, njemu ni treba spričevala iz krščanskega nauka.

Povsod se toži, da jih ni bolj surovih, odurnih in porednih ljudi, kakor so rokodelski učenci. Taka tožba je pač po ceni. Jaz pa vprašam, kdo se pa tudi za to ubogo, med vsemi najbolj zapuščeno in usmiljenja vredno mladino kaj méni, kdo v versko-moralnem oziru kaj stori zanjo? Blagor dečku, ki ima dobrega gospodarja, a gorje mu, ako ga nima. Zmerjanje, kletev, palica, stradež: to so tem sirotam pogosto učilna sredstva in potem pa se še čudimo, da so tako razposajeni. Skrbi naj se torej: da bodo rokodelski vajenci vsi podučevali se tudi v krščanskem nauku in **da bodo imeli skupno nedeljsko službo božjo.** Skušnja me uči, da **več kot polovica** rokodelskih učencev, s katerimi imam opraviti v šoli, ob nedeljah **ni** pri službi božji.

Pogosto tega sami niso krivi, ker se jim mnogokrat tako-le godi: Ob sobotah zvečer delajo do polnoči in še dlje, zjutraj seveda težko zgodaj vstajajo — mladina potrebuje spanja — potem treba delavnico pospraviti, delo raznesti, to je storjeno blizo do devete ure; ob deveti uri pa v šolo večinoma do dvanajste ure. Kdo bi v takih okolnostih lahko miselni mladini zametil, da ne hodi v cerkev. — Tako se vzgojuje rokodelski in delavski stan, nedelje se ne uči posvečevati, zato pa praznuje ponedeljek, zato na mnogih krajih praznuje cele tedne in mesece in grozi svetu z družbinskim polomom. Kdo bo temu kriv? Smelo rečem, da delavci najmanj, zakaj ljudje so in pravice imajo svoje. — Iskreno torej prosimo postavno oblastvo: Dajte tudi rokodelski učeči se mladini, da se podučuje in vzgojuje v versko-nravnem duhu; dajte ji priliko, da se bo mogla učiti tudi krščanskega nauka in da bo mogla hoditi k skupni nedeljski službi božji in prejemati svete zakramente. — Sila je nujna, bodi torej pomoč urna, zakaj: Dvakrat dá, kdor hitro dá.

~~~~~
Duhovniške premembe v ljubljanski škofiji: č. g. Val. Aljančič je imenovan administratorjem fare Dobráva pri Kropi. Č. g. Marko Pakiz je prestavljen iz Šmartna pri Lätiji v Šmihel pri Novem mestu; na njegovo mesto pride č. g. Konrad Tekster iz Čateža. — V ljubljansko semenišče so do zdaj v novo sprejeti: Gregor Pečjak iz Hinj, Fr. Pretnar iz Dobráve, Alojzij Stroj iz Dobráve, Matej

Rihar iz Polhovega gradca, Jos. Plantarič od sv. Trojice, Janez Meršolj iz Radovljice, Ant. Medved iz Št. Vida pri Zatičini, Pavel Hudovernik iz Radovljice, Fr. Krevs iz Mirne peči, Jan. Terpin iz Železnikov, Josip Urankar iz Spitaliča, F. Dimnik iz Jarš pri Ljubljani, Jos. Knific iz

Smlednika, K. Jaklič iz Višnje gore, Fr. Božič iz Ložkega potoka, Ant. Kocijančič iz Tržiča, Alojzij Rovar iz Plavnine, A. Lavrenčič z Vrhpolja, Janez Cvar iz Ribnice, T. Rožnik iz Horjula, Srečko Šarec iz Ljubljane (v 2. leto), Karol Čik iz Ljubljane (v 2. leto).

Gospodarske in obrtnijske stvari.

Oklic gospodarjem na Kranjskem. Leta 1890 bode na Dunaji splošnja kmetijska in gozdarska razstava. — Razstava bo zavzemala vse panoge kmetijstva in gospodarstva ter bode pristopna razstavljalcem vseh dežel avstro-ogerske države. Nekaterе skupine, n. pr. učila in stroji, bodo mejnarodne. — Brezdvomno so časovne razmere take, da zelo težé kmetovalcu obračati pozornost izven delokroga na podjetje, ki zahteva mnogo časa, truda in denarja. — Pa zopet so časovne razmere, katere ne pripuščajo, brez oškodovanja važnih interesov izključiti se popolnoma iz svetovnega prometa in ne vdeležiti se prilike za nove kupčijske zveze. — Kranjska s svojimi raznimi pridelki in izdelki mora biti častno zastopana na tej državni razstavi. — Uvažujoč te razmere smatra e. kr. kmetijska družba kranjska za svojo dolžnost, prevzeti posredovanje za to razstavo, in zato je sestavila v ta namen posebno deželno komisijo, ki obstoji iz podpisancev. — E. kr. kmetijska družba kranjska namerava predložiti na drž. razstavi kranjsko kmetijstvo s skupno (kolektivno) razložbo, pri čemer pa bodo pravice vsakega razstavjalca nedotaknene, troški in trud pa izdatno zmanjšani. — Pozivljemo torej prav prijazno vse kranjske gospodarje, da zglasé najkasneje do 1. oktobra t. l. one predmete, katere mislijo razstaviti, da bode potem podpisana komisija v stanu pravočasno vse ukreniti gledé zglasitve in prostora na Dunaji.

V Ljubljani, dne 31. avgusta 1889.

Deželna komisija za splošno kmetijsko in gozdarsko razstavo l. 1890 na Dunaji.

Ivan Murnik m. p.,
predsednik.

W. Goll m. p.   Jos. Lenarčič m. p.
G. Pirc m. p.

Konjska dirka na Vrhniki dne 5. t. m. je v zlic nad vse slabemu vremenu izvrstno izpadla. Dirke so se vdeležili posestniki 19 konj. V prvem oddelku, t. j. ob dirki za tri- in štiriletne plemenske konje dobili so darila nastopni gospodarji in sicer za konje, ki so predirkali 2400 metrov dolgi pot v določenem času: I. darilo 20 gld. g. Jakob Kovač, posestnik iz Male gorice (v 6 min. in 37 sekund); II. darilo 15 gld. g. Heilbronner iz Ljubljane (v 7 min. 6 sek.), in III. darilo 10 gld. g. Pleško, po-

sestnik iz Brezovice (v 7 min. 7³/₅ sek.). V drugem oddelku, t. j. ob dirki za konje brez razločka starosti in spola dobili so darila nastopni gospodarji in sicer za konje, ki so predirkali 2400 mtr. dolgi pot v določenem času: I. darilo 20 gld. g. Juvančič, posestnik v Spodnji Šiški (v 6 m. 14 sek.); II. darilo 15 gld. g. Jos. Lenarčič, posestnik na Vrhniki (v 6 min. 26²/₅ sek.), in III. darilo 10 gld. gosp. Heilbronner iz Ljubljane (v 6 min. 38⁴/₅ sek.). V prvem oddelku prišel je najslabši voznik v 8 min. in 1²/₅ sek. in v drugem oddelku pa v 7 min. in 51³/₅ sek. na cilj. Omenjati nam je, da ima največ in skoraj vse zasluge za lepo zvršitev te dirke gosp. Josip Lenarčič, veleposestnik na Vrhniki. Presojevalni odbor je bil sestavljen iz odbora vrhniške podružnice ter iz gg.: ritmajstra Ed. Hanslika, tajnika Gustava Pirea in podpredsednika kmet. družbe Jos. Frid. Seuniga. Prepričani smo, da bode imela dirka, ako se bode vsako leto in na tak način vsrila, najboljši vpliv na rejo hitro dirkajočih in zato tudi več vrednih konj.

Premovanje konj v Lescah je bilo v ponedeljek dne 2. septembra. Konjerejci so prignali dva žrebea, deset kobil z žrebeti, pet mladih brejih kobil, osemnajst dve- in pet enoletnih žrebet. Premije so dobili za kobile z žrebeti: Janez Gogala iz Studenčice 40 gld., Jan. Marolt iz Radolne 25 gld., Ant. Zupan z Breznice 20 gld., Toma Prešeren iz Lesc 20 gld., Jan. Pretnar iz Hoš in Fr. Legat iz Lesc svetinji; za mlade kobile: And. Olifčič iz Gor. otoka 30 gld., Jan. Fröhlich s Potoka 30 gld., Ant. Žnidar iz Zgoš 15 gld., Miha Zupan in Janez Bernard, oba iz Zaspas, svetinji; za žrebeta: A. Mršol iz Hraš 15 gld., Janez Gogala iz Hraš 10 gld., F. Walland iz Lesc 10 gld., Janez Walland iz Hlebč 10 gld., Jože Palošnik iz Podgore, Jože Vidic iz Lesc in Al. Knafl iz Mošenj svetinje; privatni darili prijatelja kmetijstvu sta dobila: Matija Marolt iz Dvorske vasi 10 gld. in Frid. Homan iz Radovljice 10 gld.

Premovanje konj v Mengišu je bilo v torek dne 3. septembra. Prignali so 25 kobil z žrebeti, 17 triletnih brejih kobil in 12 žrebet. Premije so dobili za kobile z žrebeti: Al. Kralj iz Loke 40 gld., Ant. Tiringer iz Stražišča 25 gld., Jan. Molj iz Kota 20 gld., J. Križnar iz Stražišča 20 gld., V. Gradišek

iz Trzina 15 gld., Jan. Logar iz Vodice, Miha Prešeren od sv. Ambroža in Primož Kržič iz Mengiša svetinje. Za triletne breje kobile: Jože Sršen iz Depole vasi 30 gl., M. Mušič iz Trzina 20 gld., Al. Bergant iz Senčurja 15 gld., bar. Lichtenberg in F. Jerala iz Hraš svetinji; za žrebeta: Fr. Narobe iz Trzina 10 gld., Mat. Golob iz Senčurja 10 gld., J. Rogelj iz Zapog 10 gld., Jože Križnar iz Komende in Janez Jenko iz Spod. Bernika svetinji.

Premovanje konj v Ribnici. V soboto dne 7. septembra so prignali 17 kobil z žrebeti, 11 mladih kobil, 14 žrebet. Premije so dobili za kobile z žrebeti: Ig. Merhar iz Dolenjevasi 40 gld., Bernard Kovačič iz Sodrašice 25 gld., Mat. Nosan iz Vinice 20 gld., Št. Hönigman iz Srednjevasi 20 gld., J. Rus iz Ribnice 15 gld., J. Salzer iz Slovenske vasi, Mat. Perc iz Srednje vasi in Janez Fajdiga iz Sodrašice svetinje; za mlade kobile: Fr. Oražen iz Prigorice 30 gld., Mat. Kreiner iz Kočevja, Ad. Kren 15 gld., Al. Bartelme iz Klinjevasi in A. Cesar iz Rakitnice svetinje; za žrebeta: Št. Hönigman iz Srednjevasi 10 gld., J. Zobec iz Krobač 10 gld., St. Peterlin iz Poljan 10 gld., Jakob Lavrenčič iz Sodrašice, Mat. Perc iz Kovlerjev in Josip Merher iz Dolenjevasi svetinje.

Premovanje konj v Šentjerneji se je vršilo dne 11. t. m. Prignali so 6 žrebcev, 28 kobil z žrebeti, 18 mladih kobil in 21 žrebet. Premijo so dobili za kobile z žrebeti: Janez Vertačič z Brezovec 40 gld., Anton Barborič iz Čadrez 25 gld., Janez Gorenjec z Vrha 20 gld., Anton Stravs iz Kostanjevice 20 gld., M. Colarič iz Slinovice 15 gld., Janez Globočnik z Dobrave, Janez Majcen iz Šentjanža in Fr. Martinčič z Drame svetinje; za mlade

kobile: Franc Recelj s Prekope 30 gld., Anton Majzelj st. iz Šentjerneja 20 gld., J. Kovačič z Gor. Gradišča 15 gld., Fr. Fabijan z Dol. Gradišča in A. Gregorčič iz Rakovnika svetinji; za žrebeta: Mat. Kerin z Loke, A. Stravs iz Kostanjevice, Jan. Stroj in iz Ostroga, Fr. Kerhin iz Dob in Fr. Vide z Žnabovega po 10 gld.; J. Globočnik z Dobrave, J. Cujnik iz Grobelj in Fr. Colarič iz Šentjakoba svetinje.

Sol hrani se prav pogosto v kleti, kar pa ni dobro, ker tu je prevlažno. Boljše je, če se shrani v kaki zgornji sobi ali na odru blizo dimnika, da suha ostane. Pod sod ali zaboj pa se položi nekaj desk.

Izvrstno sredstvo proti hripavosti in kašlju je limonin ali citronov sok. Iz limone se sok iztisne, prilije se vrele vode in osladi s sladkorjem. To se pije čez dan. — Ker se dandanes citronov sok lahko dobi iz mnogih tovarn in se slednji prav dobro drži, se imenovana pijača lahko še hitreje in ceneje napravi. Vlije se mala žličica citronoveca v steklenico polno vode in pridene se potrebnega sladkorja. Na ta način pripravi se ob jednem prijetna limonada.

Zobozdravniki v Ameriki. V Združenih državah Severne Amerike je kakih 12.000 zobozdravnikov. Ti vstavijo svojim bolnikom vsako leto čez 3 milijone napačnih zob ter porabijo za plombovanje ali zakitanje zob itd. za 500.000 dolarjev čistega zlata in za 100.000 dolarjev cenejših kovin (srebra, platine). Ker z zlatom zalite zobove umrli seboj v grob jemljó, je nekdo izračunal, da počiva samo na New-Jork-skih pokopališčih poldrug milijon dolarjev zlata pod zemljo v pokvarjenih zobeh. To se tedaj čisti zlati rudokopi za prihodnje rodove.

Razne vesti.

(**Novo šolsko poslopje**) pri č. g. Uršulinkah je bilo blagoslovljeno pretekli torek; slovesno sv. mašo in lep nagovor v novi šoli je imel mil. gosp. stolni prošt dr. Klofutar.

(**Ravnatelj**) na drugi mestni deški šoli v Ljubljani je imenovan g. F. Raktelj.

(**Omnibus**) bode vozil med Rakekom in Ribnico vsak dan, pričeni dne 21. t. m. Z Rakeka se bode odpeljal ob 3. uri zjutraj in prišel v Ribnico ob 9. uri; iz Ribnice se bode vračal ob 1. uri popoldne in prihajal v Rakek okoli 8. ure zvečer.

(**Šolskim sestram v Celji**) so svetli cesar podarili 200 gld. podpore za razširjanje šolskega poslopja.

(**Na Štajarskem**) bodo za popotnike, kateri bi radi delali, pa ne najdejo dela, dne 1. oktobra po določenih občinah odprli „oskrbovalna vzprejetišča“.

to je hiše, kjer bodo potniki za primerno delo dobivali hrano in največ 18 ur stanovanje. Deželni odbor razširja po občinah razglas, s katerim prebivalce „odločno“ prosi, naj opustijo dajanje vsakovrstnih darov, posebno pa denarja, tujim beračem, ker takšen zaslužek brez truda zapeljuje na tisoče krepkih ljudi, da se ogibljejo dela in razuzdano živijo. Naj še pristavimo, da osebe, ki prihajajo pijane, v oskrbovalnici ne bodo vzprejemane.

(**Drage gosli.**) Grof Trautmansdorff je na dvoru cesarja Karola VII. kupil od Jakoba Hajnerja stare gosli, ki so kupca stale z vsem skupaj blizo deset tisoč goldinarjev.

(**Družba sv. Mohora.**) Bog družbo blagoslavlja od leta do leta, narod jej vsestransko zaupa, č. g. poverjeniki, kakor sploh vsi duhovniki in rodoljubi

se za-njo prizadevajo, spretni in nadarjeni slovenski pisatelji jo podpirajo in tako družba čudovito in nepričakovano narašča! Letos se je zopet pomnožila za 4490 članov; lani jih je štela 41.552, letos pa 46.042. V braterne bukve, kakor to pravila zahtevajo, se je zapisalo 9051 novih udov in sicer od št. 103.194 do št. 112.244. Po tem takem je od početka 1860 l. do letos k družbi pristopilo 112.244 oseb obojega spola in skoro njih polovica je še od svojega pristopa do danes pri njej ostala. Število družnikov po raznih škofijah in krajih je sledeče:

Goriška nadškofija	šteje	5.898 udov
Krška škofija	"	3.894 "
Lavantinska škofija	"	14.587 "
Ljubljanska škofija	"	18.209 "
Tržaška škofija	"	2.253 "
Sekovska škofija	"	242 "
Somboteljska škofija	"	137 "
Zagrebska nadškofija	"	315 "
Senjska škofija	"	110 "
Poreška škofija	"	53 "
Videmska nadškofija	"	150 "
Razni kraji	"	117 "
Iz Amerike	"	77 "

vseh vkup je 46.042 udov

dosmrtnih in letnih.

➤ Prihodnja številka „DOMOLJUBA“ izide dne 3. oktobra.

Loterijske srečke.

Trst	7. septembra:	68,	85,	34,	74,	57.
Linc	7. septembra:	73,	54,	40,	11,	37.
Gradec	14. septembra:	79,	11,	65,	86,	18.
Dunaj	14. septembra:	14,	18,	16,	82,	40.
Brno	17. septembra:	10,	57,	14,	80,	56.
Praga	11. septembra:	88,	34,	17,	47,	36.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
 X **Brata Eberl,** X
 X izdelovalca oljnatih barv, firnežev, lakov X
 X in napisov. X
 X Pleskarska obrt za stavbe in meblje. X
 X **Ljubljana,** X
 X za Franciškansko cerkvijsko v g. J. Vilharja hiši št. 4. X
 X priporočata precast. duhovščini in p. n. občinstvu vse X
 X v njih stroko spadajoče delo v mestu in na deželi kot X
 X znano reelno fino delo in najnižje cene. X
 X Posebno priporočilne za prekupce so oljnatе barve X
 X v ploščevinastih pušicah (Plehbüchsen) v domačem X
 X lanenem oljnatem firneži najfineje naribane in boljše X
 X nego vse te vrste v prodajalnah. (15) X
 X ➤ Cenike na zahtevanje. ➤ X
 XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

50% prihranitev goriva (Jamčeno).

Izključno c. kr. privilegovane

lončene peči

z združeno zračno kurjavo

patent **Lerch & Seidl,**

elegantne in po ceni, kakor vse vrste peči s slepicami, od najpreprostejših do najelegantnejših, priporoča najstarša in največja

tovarna za peči in lončene izdelke na Kranjskem

Avgust Drelse

v Ljubljani.

(41-30)

Pri razstavnih mnogokrat odlikovanih.

Pri razstavnih mnogokrat odlikovanih.

se priporoča preč. duhovščini, dru-
štvom, trgovcem, občinskim uradom
in slav. občinstvu za vsakovrstna v
tiskarsko stroko spadajoča naročila.

Katoliška Tiskarna

v Ljubljani, Valvazorjev Trg št. 5

Št. 5588.

Razpis.

Na **deželni vino-, sadjerejski in poljedelski šoli na Grmu pri Rudolfovem** — z dveletnim poučevanjem in slovenskim učnim jezikom —

izpraznjenih je sedem deželnih ustanov

za prihodnje šolsko leto 1889/90, katero se prične 1. novembra 1889.

Pravico do teh ustanov imajo **sinovi kranjskih kmetovalcev in vinogradnikov**, ki so vsaj 16 let stari, čvrstega zdravja, lepega vedenja in so z dobrim vspehom dovršili **vsaj ljudsko šolo**. Prednost imajo taki kmetijski sinovi, od katerih je upati, da se bodo potem na svojem domu s kmetijstvom, vino- in sadjerejo pečali.

Učenci z ustanovami dobivajo brezplačno hrano, stanovanje in pouk v šoli, obleko si pa morajo sami preskrbovati.

V šolo sprejemajo se tudi: 1. **Plačujoči** učenci, kateri plačujejo po 33 do 50 kr. na dan za hrano in stanovanje, in pa 20 gl. šolnine na leto; in 2. **eksternisti**, ki zunaj šole stanujejo in plačujejo šolnino.

Lastnoročno pisane slovenske prošnje se imajo

do 20. septembra 1889

izročiti vodstvu deželne vino-, sadjerejske in poljedelske šole na Grmu pri Rudolfovem.

Prošnjam priložiti je rojstni list, spričalo dovršene ljudske ali obiskovane srednje šole, zdravniško potrjilo o čvrstem telesu in trdnem zdravju in župnijsko spričalo o lepem vedenju.

Prošnjam za sprejem proti plačilu priložiti je reverz ali obvezno pismo starišev, oziroma oskrbnikovo, zadevajoče vzdrževanje učenca.

Od deželnega odbora kranjskega.

V Ljubljani, dné 5. septembra 1889.

Bolezni želodca

in spodnjih telesnih delov, jeter in vranice, zlata žila, zaprtje, vodenica in kronična driska zdravi se najvpešneje s **PICCO-LIJEVO „ESENCO ZA ŽELODEC“**, koja je tudi iz-

vrstno sredstvo proti glistam. Pošilja jo izdelovatelj lekarnar **GABRIJEL PICCOLI** v Ljubljani (na Dunajski cesti) proti poštnemu povzetju.

Dobiva se pa razven pri izdelovatelju **lekarju PICCOLI-ju „pri Angelu“** v Ljubljani po 10 kr., tudi še pri **lekarju Rizzoli-ju v Rudolfovem** in skoraj po vseh lekarnah na Primorskem, Tirolskem, Koroškem, Štajerskem in v Dalmaciji in sicer po 15 kr. steklenica. (8)

Varstvena znamka.

Na najnovejši in najboljši način

umetne

zobe in zobovja

ustavlja brez vsakih bolečin ter opravlja plombovanja in vse zobne operacije, — odstranjuje zobne bolečine z usmrtenjem živca

zobozdravnik A. Paichel,

poleg **Hradeckega (čevljarskega) mostu,**
I. nadstropje. (19)

Deželna lekarna Ludovika

v LJUBLJANI,

priporoča prečast. gospodom du-
poskušena in po najboljših pred-

pri „Mariji Pomagaj“ Grečelna

Mestni trg št. 11,

hovnikom in p. n. občinstvu svoja
pisih pripravljena zdravila, kot:

Angleški čudoviti balzam, 1 stekl. 10 kr., due. 1 gold., 5 due. 4 gold.

Aromatični tobačni prašek, glavo krepčajoče sredstvo. 1 stekl. 20 kr., due. 2 gold.

Bastlerjeve kapljice zoper kolero, občno znano branilo proti koleri, kolerinu in koliki. Stekl. 35 kr.

Cvet zoper gušo in napeti vrat. Stekl. 20 kr., due. 2 gold.

Cvet zoper luskinne, najboljše sredstvo za odstranjenje sitnih luskin na glavi, ki so tolikrat vzrok plešam. Cena z navodilom rabe 80 kr.

Cvet zoper protin in revmatizem za odpravo vsakovrstnih bolečin, bodisi akutnih ali kroničnih. Cena steklenici 50 kr., due. 5 gold.

Dorševo ribje olje najboljše baža, katero jedino zapisujejo zdravniki proti kašlju, škrofelnom itd. Mala stekl. 50 kr., velika 90 kr.

Elizabetna ustna voda, Stekl. 50 kr.

Franceva zdravilna esenca, proti boleznim v želodec in na jetrih, mrzlici itd. Stekl. 10 kr., due. 1 gold., 5 due. 4 gold.

Francosko žganje s soljo ali brez soli v steklenicah po 20, 50 kr. in 1 gold.

Grenko, tudi želodec krepčujoče vino, iz najzdravilnejših gorenjskih rastlin. Steklenica, ki drži pol litra, z navodilom rabe 80 kr.

Horstova voda za oči proti unetim očem, njih kataraličnim afekcijam. Cena stekl. 50 kr., due. 3 gl.

Kapljice za bledične, dobro sredstvo proti pomanjkanju krvi. Stekl. 40 kr.

Kapljice za krč, neprekosljive, 36 kr., due. 3 gl.

Kapljice zoper mrzlico. Stekl. 30 kr., due. 3 gold.

Kineška pomada pospešuje rast las. Lonček 50 kr.

Kri čistilne kroglice proti vsem boleznim, ki od želodca prihajajo. Cena škatlici 21 kr., zavitek s 6 škatl. in navodlom rabe 1 gl. 5 kr., 6 zavitkov 5 gl. 25 kr.

Kri čistilni čaj Küllerjev. Majhen zavitek 75 kr., velik 1 gold. 30 kr. z navodlom rabe vred.

Kroglice za bledico dr. Blauda (pocukrane) proti pomanjkanju krvi (bledici, slabosti, pešanju). Škatljica velja 60 kr.

Kroglice za trakulje, gotovo sredstvo proti trakulji. Cena z navodlom 2 gold.

Malaga-vino najboljše vrste za prebolele. Stekl. 1/2 litra 60 kr., 1/4 litra 1 gl. 20 kr., liter 2 gl. 20 kr.

Marijino-čeljske kapljice, slavno znano in zelo priljubljeno zdravilo proti boleznim želodca. Steklenica 20 kr., due. 2 gold., 5 due. 7 gold. 50 kr.

Maža za gušo, lonček 35 kr.

Maža za kile, za vsakovrstne tudi zastarane 1 gl. Obliž zoper kurja očesa, Luzerjev 60 kr., ravno tak od mene le 40 kr.

Pagilano-strup, pravi iz Florencije, varuj se ničvrednih ponaredeb, cena 1 gold.

Homeopatična lekarna.

Deželna lekarna pri „Mariji Pomagaj“ je, kakor znano, najprva in najstarejša homeopatična lekarna na Kranjskem. Napravljajo se te zdravila iz posebne dobrote in čistote ter najtočnejše. Isto tako se dobé vsa zdravila po receptih pripravljena, vedno sveža in najboljše vrste. Po pošti se vsak dan dvakrat razpošilja.

Cenik pošljem, ako se naroči, gratis in franko, v katerem je še veliko več in bolj natančno popisanih zdravil.

Prosim vljudno, me p. n. občinstvu priporočati.

Z velespoštovanjem

Lud. Grečel, lekar.

Prašek za ščurke. Škatljica 30 kr.
Rudeči dunajski sok zoper kašelj. Stekl. 40 kr.
Ruska maža za ozeblino, jako dobro sredstvo. Lonček 40 kr.

Salicilno kisl. ustna voda. Stekl. 50 kr.
Salicilno kisl. zobni prašek. Škatljica 30 kr.

Sirup iz planinskih zelišč proti kašlju, hripavosti, pljučnim boleznim itd. napravljen iz pravih planinskih zelišč. Stekl. 50 kr., due. 5 gl.

Strup za podgane, najmočnejše sredstvo. 20 kr.
Strup za stenice. Steklenica 40 kr.

Tinktura za rast las. Steklenica: 60 kr.
Tinktura za kurja očesa, bradavice in trdo kožo. Stekl. 40 kr., 1/2, due. 2 gold.

Univerzalni jedilni prašek, izvrstno sredstvo proti zlatej žili, slabemu želodecu, zgagi, pomanjkanju slasti do jedij in zabasanju sploh jako priljubljen. Škatljica z navodlom rabe 50 kr.

Univerzalni zdravilni obliž (flajster) zoper vsakovrstne rane, vnetje oteklino itd. Škatljica 30 kr.

Ustna voda dr. Duflos-a iz ameriških rastlin, ohranjuje zobe in ozdravi vsakovrstne zobne bolečine. 60 kr.

Voda za čiščenje obraza, pege, ogrce, grinte in druge nečistosti kože. Stekl. 80 kr.

Zobne kapljice. Stekl. 10 kr., due. 90 kr.
Zobni prašek po dr. Heiderji z dodatkom salicilno-kislega natrona je jako priljubljen. Škatljica 30 kr.

Železnato kineško vino pokrepča želodec. Cena butelji 1 gold. 20 kr.

Železnato salo iz kitovih jeter najboljše vrste, za krepčanje slabih otrok, katerim manjka krvi. Stekl. 60 kr.

Želodčne kapljice Marije Pomagaj. Napravljene so iz zelišč gorenjskih, zlasti okrog Brezji pri Mariji Pomagaj nabranih, katere imajo lastnost vsakovrstne želodčne bolezni ozdraviti. Stekl. 30 kr., due. 3 gold.

Medicinska mila, lepo dišeče pomade, lasna olja, parfumi, itd. vedno v zalogi.

Živinska zdravila.

Homeopatične kaplice za prašice zoper vse prašičje bolezni. Stekl. 30 kr.

Prašek za prašice po poskušnjah potrjen proti pemučnemu ognju, vraničnemu in pljučnemu prisadu, pomanjkanju slasti do jedij, driski, kataru, itd. Zavitek 30 kr.

Konjski cvet za utiranje udov, trzanje, oteklino, spahnenje šipe na kolenu. Stekl. 1 gl. Liter 2 gold.

Poskušeni konjski prašek. Zoper vsakovrstne konjske bolezni. Ako se konju vedno po malo daje tega praška, obvaruje se ga čestokrat nalezljivim boleznim. Zavitek 50 kr.

Poskušeni mlečni in goveji prašek. Ta prašek je skušeno čistilo krvi ter izganja vse bolezenske snovi iz života. Zavitek 50 kr.

Pasje kroglice proti pasjim boleznim. Škat. 50 kr.